

BỘ CÔNG CỤ GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM

TẬP

GIỚI THIỆU

Tổ chức Save the Children (Cứu trợ Trẻ em) hoạt động tại hơn 120 quốc gia. Chúng tôi giúp trẻ em có một cuộc sống tốt đẹp hơn. Chúng tôi đấu tranh cho quyền của trẻ em. Chúng tôi hỗ trợ trẻ em phát triển hết tiềm năng của mình.

Bộ công cụ này được biên soạn bởi Gerison Lansdown và Claire O’Kane

Lời cảm ơn

Rất nhiều trẻ em và thanh thiếu niên, người lớn và các cơ quan đã có những đóng góp đáng kể trong việc định hình và cải thiện bộ công cụ này. Chúng tôi thành thật xin lỗi vì không thể đề cập hết tất cả tên từng người, nhưng chúng tôi thực sự đánh giá cao những đóng góp quan trọng của những người đồng hành cùng chúng tôi.

Chúng tôi đặc biệt tri ân các thành viên ủy ban chỉ đạo đã định hướng và hướng dẫn quá trình thí điểm liên cơ quan trong khoảng thời gian hai năm: Kavita Ratna (Tổ chức Concerned for Working Children), Alana Kapell (Văn phòng Đại diện Đặc biệt về Bạo hành Trẻ em), Bill Badham (Các công trình nghiên cứu về Sự tham gia), Sara Osterland, Sarah Stevenson, Vera Gahm và Elspeth Bo (Plan International), Rachele Tardi Forgacs, Bill Bell và Hannah Mehta (Save the Children), Miriam Kramer và Judith Diers (UNICEF), Phillipa Lei và Paul Stephenson (World Vision). Chúng tôi cũng xin cảm ơn sự đóng góp của Anne Crowley, Jo Feather, Tricia Young, Clare Hanbury, Ravi Karkara, Annette Giertsen và Monica Lindvall.

Chúng tôi cũng đánh giá cao những nỗ lực to lớn của các đầu mối và các cơ quan tham gia vào quá trình thí điểm và tham gia hội thảo đánh giá toàn cầu ở Ghana: James Boyon, Gbedzonie Akonasu, Gift Bralaye Ejemi, Gabriel Semeton Hunge, Phong trào chống Lao động Trẻ em châu Phi và Tổ chức Thanh niên Nigeria Roshini Nuggehalli và Anitha Sampath, Tổ chức Concerned for Working Children, Ấn Độ Nohemi Torres và Harry Shier, CESESMA Nicaragua Lucy Morris và Brussels Mughogho, Tổ chức EveryChild Malawi.

Edwin John, nCn, Ấn Độ
Jose Campang và Helen Maralees, Plan Guatemala
Santiago Devila, Plan Mỹ Latinh và các đồng nghiệp và đối tác của Plan ở Cộng hòa Dominica, Ecuador, El Salvador, Honduras và Paraguay
Alice Behrendt, Plan International Senegal
Francis Salako, Akakpo Dofoe Kafui, Ali Essoh, Kegbao Fousseni, Plan Togo
Dev Ale, Save the Children Nepal và Gurung Devraj, Tuki Nepal
Clare Back, Rebecca Lawson và Zoe Davidson, Save the Children
Gourory Dery, Mary Appiah, Faustina Tietaah, Eugenia Atami, Cecilia Andersen, Philip Boadu, Doris Adjoa Arkoh Tetteh, Moses gbekele và Phillipa Nkansah, World Vision Ghana
Manyando Chisenga, Ifuna Simushi, Ignatius Mufwidakule, World Vision Zambia
Stella nkuramah-Ababio và Julianne Simon, World Vision

Chúng tôi cũng đánh giá cao Quỹ Oak (Oak Foundation) đã tài trợ cho việc thí điểm và phát triển bộ công cụ, đồng thời cảm ơn sự cống hiến đặc biệt và nhất quán của Quỹ trong việc thúc đẩy sự thể hiện chân thật tiếng nói của trẻ em. Chúng tôi muốn cảm ơn nhóm công tác trong Chương trình Chống Lạm dụng Trẻ em, đặc biệt là Jane Warburton, Fassil Mariam và Anastasia Anthopoulos.

Chúng tôi cũng xin cảm ơn Ravi Wickremasinghe, Sue Macpherson và Bharti Mepani của Save the Children đã hỗ trợ các công đoạn cuối cùng để hoàn thành ấn phẩm.

Xuất bản bởi
Tổ chức Cứu trợ Trẻ em (Save the Children)
1 St John’s Lane London EC1M 4AR
UK
+44 (0)20 7012 6400 savethechildren.org.uk

Xuất bản lần đầu năm 2014

© Quỹ Cứu trợ Trẻ em 2014

Save the Children là tổ chức từ thiện được đăng ký ở Anh và xứ Wales (213890) và Scotland (SC039570). Mã đăng ký tổ chức số 178159

Dịch và in ấn bởi
Trung tâm Phát triển Nông thôn miền Trung (CRD) Việt Nam
Số 102 Phùng Hưng, Huế, Thừa Thiên Huế
ĐT: 0234 3529749
Web: <http://crdvietnam.org>

Ấn phẩm này là có bản quyền, nhưng có thể được sao chép bằng bất kỳ phương pháp nào mà không cần phải trả phí hoặc xin phép để phục vụ mục đích giảng dạy, nhưng không phải để bán. Việc sao chép trong bất kỳ trường hợp nào khác, phải có sự cho phép trước bằng văn bản từ cơ quan xuất bản và có thể đi kèm một khoản phí.

Ảnh bìa: Các thành viên của Child Brigade, một tổ chức của lao động trẻ em và trẻ em đường phố tại Bangladesh. (Ảnh: Ken Hermann)

Thiết kế bởi Công ty thiết kế Grasshopper

NỘI DUNG

LỜI NÓI ĐẦU

1. BỘ CÔNG CỤ GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ LÀ GÌ?	1
2. SỰ THAM GIA: THIẾT LẬP BỐI CẢNH	3
THAM GIA NGHĨA LÀ GÌ	3
TẠI SAO QUYỀN THAM GIA QUAN TRỌNG	5
THÁCH THỨC TRONG VIỆC ĐẠT TIẾN ĐỘ	5
CẦN THAY ĐỔI NHỮNG GÌ?	6
3 GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM	8
CÁC VẤN ĐỀ CẦN LƯU Ý TRONG ĐO LƯỜNG, GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM	11
4 ĐẢM BẢO SỰ THAM GIA PHÙ HỢP VỚI ĐẠO ĐỨC TRONG QUÁ TRÌNH GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ	13
YÊU CẦU CƠ BẢN CỦA SỰ THAM GIA PHÙ HỢP VỚI ĐẠO ĐỨC	13
DANH MỤC KIỂM TRA SỰ THAM GIA PHÙ HỢP VỚI ĐẠO ĐỨC TRONG QUÁ TRÌNH GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ	15
5 SUY NGẪM VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM	17
6 TÀI LIỆU THAM KHẢO VỀ SỰ THAM GIA VÀ QUÁ TRÌNH GS&ĐG	19
CHÚ THÍCH	21

Cô bé tị nạn người Syria cầm con diều do chính tay cô làm, mang thông điệp cá nhân về mong muốn hòa bình cho đất nước mình.

LỜI NÓI ĐẦU

Trong những năm gần đây, các tổ chức phi chính phủ (PCP) hoạt động trong lĩnh vực thúc đẩy quyền trẻ em, cũng như các chính phủ và các nhà tài trợ khác đã và đang nhấn mạnh sự cần thiết phải xây dựng các chỉ số tốt hơn để giám sát và đo lường sự tham gia của trẻ em theo ba khía cạnh chính: phương thức, quá trình và kết quả. Nhiều mô hình đã được khảo sát, thực hiện và nhiều tổ chức và vùng lãnh thổ trên khắp thế giới đã tiến hành hàng loạt cuộc thảo luận để xác định các chỉ số không chỉ có ý nghĩa mà còn phải dựa trên những dữ liệu có thể thu thập và phân tích một cách tương đối dễ dàng.

Bộ công cụ giám sát và đánh giá (GS&ĐG) mà các bạn đang cầm trên tay được xây dựng dựa trên kết quả của các cuộc thảo luận nói trên, với xuất phát điểm là một tài liệu có tên là *Tiêu chí đánh giá sự tham gia của trẻ em vào công tác lập dự án và chương trình*, được hợp tác biên soạn với các đối tác của Quỹ Bernard van Leer tại Brazil và xuất bản năm 2004.¹ Tài liệu đã đưa ra khung khái niệm để giám sát và đánh giá mức độ tham gia của trẻ em vào các dự án và chương trình. Tổ chức UNICEF khu vực Trung Đông và Bắc Phi (MENA) đã phát triển thêm tài liệu này vào năm 2008, lồng ghép các quan điểm từ góc nhìn của khu vực cũng như bổ sung quan điểm đo lường sự tham gia của trẻ em vào xã hội có quy mô rộng hơn.² Sau đó, tài liệu này được chỉnh sửa để phản ánh đầy đủ hơn cách hiểu về sự tham gia của trẻ em theo quan điểm của Ủy ban về Quyền trẻ em tại Bình luận chung về Điều 12 của Công ước Liên hiệp quốc về Quyền trẻ em (UNCRC).³ Tài liệu này cũng đã lồng ghép ý kiến phản hồi từ các thành viên tham gia hội nghị ở Canada về trách nhiệm giải trình, GS&ĐG được tổ chức năm 2009 và từ một đánh giá tham vấn của Save the Children tại Vương quốc Anh, diễn ra trong cùng năm 2009.⁴

Phiên bản cuối cùng của bộ công cụ này đã được phát hành sau một chương trình thí điểm kéo dài 18 tháng do Quỹ Oak tài trợ. Chương trình phối hợp với 10 dự án từ 9 quốc gia ở các khu vực khác nhau trên thế giới, hợp tác với các tổ chức Save the Children (Cứu trợ trẻ em), UNICEF (Quỹ nhi đồng Liên hiệp quốc), Plan, World Vision (Tầm nhìn thế giới) và The Concerned for Working Children (Quan tâm Lao động Trẻ em). Các tổ chức tham gia bao gồm:

- Save the Children, Nepal
- The Concerned for Working Children (Quan tâm Lao động Trẻ em), Ấn Độ
- Neighbourhood Community Network (Mạng lưới Cộng đồng Lân cận), Ấn Độ
- World Vision, Ghana
- World Vision, Zambia
- EveryChild, Malawi
- Plan, Guatemala
- Plan, Ecuador
- Centre for education in Health and environment (Trung tâm Giáo dục Sức khỏe và Môi trường), Nicaragua
- African Movement of Working Children and Youth (Phong trào châu Phi vì Lao động trẻ em và Thanh thiếu niên), Nigeria

Đ (Nigeria) Phi vì ng (Đã già) igeria) Phi vì ng Children and Youth (Cobā idā igeria) PGS&ĐG này và được hựceria) Phi vì ng Children and Youth hựceria là hceria) Phi vì ng Children and Ynh hcth hceria các công cni này và các tài licông cni) đánh giá snh giáng cni) Phi vì ng Children and Youth (Concđsnhsnh giáng cni) trong vng tăng cưng cni) Ph sâu sùng cni) Phi vì ng Children a, cách thn đch thng cni) Phi vì ng Children cũng như kcni) Phi vì ng Children and Youth (Concerned for Workinsau đó, nhđónh kcni) Phi vì ng nhđónh tại Nairobi đã

tibiirobinth tibiirobiniên) Phi, báo cáo tibiiniên) Phi6 tháng nháng o và thương o tibuntham gia hbinien) tram gia h (webinars) đebinars)hbinien) Phi vìTháng 5 năm 2013, háng 5 năm 2013, Phi vì ng Childrencùng v năm 2013, Phi vì ng Children and Youth (Ccùng làm vì năm 2đánh giá l 2 và chia s 2013, Phi vì ng và chia s 2013, Phi vì. Tuy những kinh nghi, Phi vì ng Children and Yđưth (Concernedđưng ởưng kinh nghi, Phi vì các phc g kinrò rằng đã cho thấy người tham gia và các tand Yđưth (Concerned for Working Childrennh thí điểm ke

Những người tham gia thí điểm đã cùng với những người lớn, trẻ em và thanh thiếu niên khác sử dụng bộ công cụ này giám sát chặt chẽ sự tham gia trong những hoạt động liên quan mà họ triển khai. Họ nhận ra rằng việc sử dụng bộ công cụ này đã giúp ích trong nhiều khía cạnh. Cụ thể:

- Nâng cao hiểu biết của mọi người (bao gồm cả trẻ em và người lớn) về sự tham gia của trẻ em
- Tạo ra những thay đổi tích cực khiến sự tham gia có chất lượng hơn, mang tính hòa nhập hơn và giúp tăng cường bảo vệ trẻ em
- Giúp trẻ em và người lớn xác định rõ mục tiêu của mình và đo lường tiến độ đạt được
- Giúp phản hồi rõ ràng cho trẻ em về bản chất và kết quả sự tham gia của họ
- Mang lại các kết quả rõ ràng và tương đối dễ hiểu
- Nhờ cách tiếp cận trực quan của phần lớn các công cụ và các thông tin được trình bày, trẻ em tham gia nhiệt tình và hào hứng hơn.

Việc thí điểm bộ công cụ này cũng đưa lại nhiều đề xuất sáng tạo và mang tính xây dựng để cải thiện các tài liệu này, bao gồm: chia sẻ các công cụ khác (các công cụ được phát triển phù hợp với bối cảnh địa phương) để thu thập dữ liệu; đơn giản hóa một số khái niệm và ngôn ngữ; điều chỉnh các hoạt động để phù hợp với trẻ nhỏ và trẻ em khuyết tật; nhấn mạnh tầm quan trọng của việc nâng cao nhận thức cho người lớn; và nêu rõ sự cần thiết phải đầu tư đủ thời gian vào quá trình giám sát và đánh giá.

Một trong những thông điệp mạnh mẽ nhất từ chương trình thí điểm đó là yêu cầu các tổ chức làm việc với trẻ em và thanh thiếu niên tiến hành GS&ĐG sự tham gia của trẻ một cách hiệu quả hơn. Tất cả những người tham gia chương trình thí điểm đều nhấn mạnh lợi ích đáng kể mà họ thu được khi sử dụng bộ công cụ, từ việc giúp họ hiểu rõ hơn về lý do triển khai hoạt động, cho đến việc tăng cường, cải thiện phạm vi và chất lượng, phân tích và tổng kết kết quả một cách hiệu quả hơn. Đặc biệt, tất cả người tham gia đều nhấn mạnh rằng cam kết của tổ chức đối với việc theo dõi và đánh giá kết quả của các hoạt động có sự tham gia của trẻ em là một điều kiện quan trọng mang tính nền tảng.

Bộ công cụ này là sản phẩm đúc kết từ tất cả các quá trình được mô tả ở trên. Nó phản ánh kinh nghiệm học tập và tích lũy của tất cả các tổ chức tham gia chương trình thí điểm kéo dài 18 tháng, trong đó có cả những đóng góp trực tiếp của trẻ em và thanh thiếu niên tham gia chương trình này. Chúng tôi hy vọng bộ công cụ sẽ truyền cảm hứng cho các tổ chức ở khắp nơi để họ nhận ra rằng việc GS&ĐG hiệu quả sự tham gia của trẻ em là khá dễ dàng. Bộ công cụ mang lại các lợi ích quan trọng, thiết thực cho các bên và xứng đáng với sự đầu tư đã bỏ ra.

1 BỘ CÔNG CỤ GS&ĐG LÀ GÌ?

Bộ công cụ này dành cho những người làm việc với trẻ em và cho chính trẻ em trong các chương trình có sự tham gia, cũng như cho các chính phủ, tổ chức phi chính phủ (PCP), xã hội dân sự và các tổ chức của trẻ em mong muốn đánh giá và tăng cường sự tham gia của trẻ em lên các cấp độ và phạm vi lớn hơn. Bộ công cụ giới thiệu:

- 25 chỉ số giúp phân tích bức tranh tổng thể về việc thể chế hóa sự tham gia của trẻ em ở các cấp độ xã hội khác nhau
- Các công cụ giúp theo dõi và đánh giá phạm vi, chất lượng và kết quả sự tham gia của trẻ em trong bất kỳ dịch vụ, chương trình, sáng kiến hoặc dự án nào
- Một hướng dẫn gồm 10 bước để thực hiện quy trình GS&ĐG có sự tham gia của trẻ em và các bên liên quan khác.

Bộ công cụ này có thể được sử dụng cho một số mục đích sau:

- Để phân tích tiến độ thực thi sự tham gia của trẻ em trong bối cảnh từng chương trình hoặc quốc gia và xác định các ưu tiên để xây dựng văn hóa tôn trọng quyền thể hiện quan điểm và được nghiêm túc lắng nghe quan điểm của trẻ em và thanh thiếu niên
- Để hỗ trợ xác định tính chất và tiềm năng của sự tham gia ngay từ đầu dự án hoặc chương trình
- Để thiết lập các mục tiêu tham gia và theo dõi các mục tiêu đó được hiện thực hóa ở mức độ nào
- Để GS&ĐG phạm vi và chất lượng của sự tham gia và các thay đổi được tạo ra khi dự án hoặc chương trình kết thúc.

Bộ công cụ này cung cấp một khung khái niệm giúp đo lường sự tham gia của trẻ em cũng như hướng dẫn cách thực hiện GS&ĐG và cung cấp các công cụ thực tiễn hỗ trợ thu thập thông tin cần thiết. Các tổ chức làm việc trực tiếp với trẻ em, các tổ chức do trẻ em và thanh thiếu niên lãnh đạo hoặc các chính phủ cam kết thực hiện nghĩa vụ tôn trọng quyền được tham gia của trẻ em đều có thể sử dụng bộ công cụ này.

Bộ công cụ bao gồm 6 tập sách:

Tập 1 giới thiệu các thông tin cơ bản của bộ công cụ và trình bày tổng quan về sự tham gia của trẻ em. Tập sách là một hướng dẫn ngắn gọn về quá trình GS&ĐG, bao gồm định nghĩa về các thuật ngữ chính và danh mục một số tài liệu tham khảo hữu ích.

Tập 2 giới thiệu khung đánh giá môi trường đảm bảo sự tôn trọng và tham gia của trẻ em trong một bối cảnh hoặc quốc gia cụ thể và cung cấp các công cụ thiết thực để triển khai, thực hiện. Tập sách giới thiệu ba nhóm chỉ số: a) bảo vệ quyền tham gia; b) nâng cao nhận thức về quyền tham gia; và c) kiến tạo không gian tham gia.

Tập 3 cung cấp khung khái niệm về đánh giá phạm vi, chất lượng và kết quả của sự tham gia của trẻ em trong mọi bối cảnh. Tập sách này giới thiệu một loạt các tiêu chuẩn và ma trận nhằm giúp thực hiện GS&ĐG sự tham gia của trẻ em một cách hiệu quả hơn.

Tập 4 giới thiệu hướng dẫn gồm 10 bước để thực hiện quy trình GS&ĐG có sự tham gia của trẻ em và các bên liên quan chính khác. Tập sách hướng dẫn cách xác định các mục tiêu và chỉ báo đo lường tiến độ và cách đảm bảo tính hệ thống trong việc thu thập dữ liệu, tài liệu và phân tích các kết quả GS&ĐG.

Tập 5 trình bày một loạt các công cụ có thể sử dụng cho các bên liên quan khác nhau, đặc biệt là trẻ em và thanh thiếu niên, để thu thập và phân tích thông tin cần thiết nhằm giám sát và đánh giá phạm vi, chất lượng và kết quả của sự tham gia của trẻ em. Đa số các công cụ này được thiết kế dành riêng cho việc thu thập các thông tin liên quan đến các ma trận có trong **Tập 3**.

Tập 6 do các thanh thiếu niên tham gia vào chương trình thí điểm bộ công cụ này soạn thảo, hướng dẫn người lớn, trẻ em và thanh thiếu niên về những lưu ý khi giám sát và đánh giá các hoạt động liên quan đến sự tham gia của trẻ em.

Trẻ em tham gia thảo luận nhóm tập trung trong quá trình thu thập dữ liệu GS & ĐG ban đầu, dự án tại Waslala, Nicaragua.

2 SỰ THAM GIA: THIẾT LẬP BỐI CẢNH

ĐỊNH NGHĨA VỀ TRẺ EM

Mỗi quốc gia và nền văn hóa khác nhau có các định nghĩa khác nhau về trẻ em hoặc thanh thiếu niên. Ở một số quốc gia, thuật ngữ “trẻ em” được sử dụng để chỉ những người có tuổi từ 12 trở xuống, những người trên độ tuổi này được gọi là “thanh niên”, “thanh thiếu niên” hoặc “người vị thành niên”. Trong một số nền văn hóa, cụm từ “thanh thiếu niên” được sử dụng để chỉ những người đến 25 tuổi, trong khi ở những nền văn hóa khác thì độ tuổi này lên đến 30 hay cao hơn.

Tuy nhiên, trong bộ công cụ này, thuật ngữ “trẻ em” và “trẻ em và thanh thiếu niên” được sử dụng thay thế cho nhau và áp dụng cho người từ 18 tuổi trở xuống, theo như định nghĩa trẻ em được nêu trong Công ước Liên hiệp quốc về Quyền trẻ em.

THAM GIA NGHĨA LÀ GÌ

Công ước Liên hiệp quốc về Quyền trẻ em (UNCRC) khẳng định rằng trẻ em không đơn thuần chỉ là những người nhận sự chăm sóc thụ động, được chăm sóc bảo vệ bởi người lớn mà họ là một chủ thể có quyền được tham gia, phù hợp với khả năng phát triển của mình, vào các quyết định ảnh hưởng đến họ và có quyền thực hiện trách nhiệm đối với các quyết định mà họ có thể đưa ra. Điều 12 của UNCRC là một điều khoản khác biệt trong hiệp ước nhân quyền, đề cập đến địa vị pháp lý và xã hội của trẻ em dưới 18 tuổi, những người còn thiếu sự tự chủ hoàn toàn của người trưởng thành nhưng vẫn là chủ thể của quyền. Theo đó, những trẻ em có khả năng hình thành quan điểm đều có quyền thể hiện những quan điểm đó một cách tự do trong mọi vấn đề ảnh hưởng đến mình và những quan điểm đó phải được tôn trọng, căn cứ vào độ tuổi và sự trưởng thành của trẻ em. Ngoài ra, trẻ em có quyền được lắng nghe trong các quy trình tố tụng tư pháp hoặc hành chính có ảnh hưởng đến họ, cho dù là trực tiếp hay thông qua người đại diện. Đây là quyền cơ bản và Ủy ban về Quyền trẻ em đã xác định đây là nguyên tắc nền tảng để đảm bảo việc thực hiện tất cả các quyền khác.⁵

Cùng với các Điều 5 và các Điều 13-17 của UNCRC, Điều 12 đưa ra triết lý tôn trọng trẻ em và thanh thiếu niên với tư cách là những người tham gia tích cực vào cuộc sống của chính họ. Điều 5 nêu rõ rằng khi đưa ra chỉ dẫn và hướng dẫn trẻ em thực hiện quyền, cha mẹ và người giám hộ phải quan tâm đến khả năng phát triển của trẻ em. Nói cách khác, họ cần phải nhận thức rằng trẻ em phát triển kỹ năng và năng lực trong quá trình trưởng thành và trẻ em có trách nhiệm ngày càng tăng đối với các quyết định ảnh hưởng đến mình một khi các khả năng này phát triển. Các Điều 13-17 đề cập đến quyền tự do ngôn luận, tôn giáo, lương tâm, tự do hiệp hội và hội họp, quyền riêng tư và tiếp cận thông tin. Nhìn chung, nhóm quyền dân sự này đã được khái quát hóa thành thuật ngữ “tham gia”. Bản thân Công ước không sử dụng thuật ngữ “tham gia”, nhưng thuật ngữ này đã được sử dụng bởi Ủy ban về Quyền trẻ em, cũng như nhiều tổ chức đang hoạt động vì quyền trẻ em trên thế giới như một từ ngắn gọn để mô tả việc thực hiện các quyền này.

Ủy ban về Quyền trẻ em nhấn mạnh rằng quyền tham gia được áp dụng bình đẳng cho tất cả trẻ em có khả năng hình thành quan điểm bất kể độ tuổi, giới tính, khuyết tật, sắc tộc, tôn giáo, kinh tế gia đình hoặc các yếu tố khác. Quyền này cũng áp dụng cho tất cả các lĩnh vực trong cuộc sống của trẻ em, từ gia đình, giáo dục, cộng đồng địa phương và các dịch vụ công cho đến những khía cạnh rộng hơn như chính sách của chính phủ.⁶ Ủy ban cũng nhấn mạnh tầm quan trọng rất cơ bản của việc cung cấp thông tin cho trẻ em (theo các hình thức dễ tiếp cận), tạo điều kiện về thời gian và không gian để trẻ tham gia một cách an toàn và hiệu quả.

Tóm lại, Ủy ban yêu cầu các chính phủ cần thực hiện, bảo vệ và tôn trọng quyền của trẻ em gái và trẻ em trai nhằm giúp các em thể hiện quan điểm của mình, với tư cách là cá nhân và là một cử tri, trong tất cả các vấn đề liên quan đến các em, đồng thời các quan điểm đó cần phải được nghiêm túc tiếp nhận. Tuy nhiên, yêu cầu này đặt ra thách thức to lớn đối với vị thế của trẻ em ở hầu hết các nơi trên thế giới, nơi mà vốn dĩ trẻ em được xem là không có kinh nghiệm, kiến thức hoặc hiểu biết cần thiết để trực tiếp tham gia và đóng góp, chứ chưa nói đến việc chịu trách nhiệm, đưa ra những quyết định quan trọng ảnh hưởng đến cuộc sống của trẻ.

Kể từ khi UNCRC được thông qua vào năm 1989, hàng ngàn sáng kiến đã được thực thi ở nhiều nơi trên thế giới nhằm tạo ra không gian cho trẻ em và thanh thiếu niên có thể bắt đầu tác động đến luật pháp, chính sách, dịch vụ và các quyết định ảnh hưởng đến cuộc sống của họ. Trẻ em đã và đang tham gia vào quá trình vận động chính sách, phân tích kinh tế-xã hội, các chiến dịch/phong trào, nghiên cứu, giáo dục đồng đẳng, phát triển cộng đồng, đối thoại chính trị, thiết kế và phát triển chương trình và dự án, hay phong trào tham gia dân chủ trong trường học. Trên thế giới, trải nghiệm này đã làm nổi bật một số vấn đề. Về mặt tích cực, những kinh nghiệm phong phú này đã chứng minh rằng:

- Trẻ em và thanh thiếu niên có tư duy và khả năng riêng để giải quyết những thách thức mà họ đối mặt cũng như đề xuất các chiến lược tốt nhất để giải quyết vấn đề
- Khi được trao cơ hội, được cung cấp thông tin cần thiết và được ủng hộ, trẻ em có thể và chắc chắn sẽ đóng góp đáng kể vào các quyết định ảnh hưởng đến cuộc sống của họ
- Trẻ em mong muốn được trao quyền nhiều hơn đối với các vấn đề ảnh hưởng đến họ, ở cả cấp độ cá nhân lẫn tập thể
- Người lớn thường đánh giá thấp khả năng của trẻ em nhưng lại thấy vô cùng ngạc nhiên khi thấy trẻ em tích cực đóng góp vào các cuộc thảo luận
- Sự tham gia của trẻ em có thể nâng cao chất lượng của quá trình hoạch định chính sách, soạn thảo luật và cung cấp dịch vụ liên quan đến cuộc sống của trẻ và kéo theo những kết quả tích cực trong thực hiện quyền trẻ em
- Trẻ em và người lớn thường xuyên phản ánh rằng sự tham gia giúp cải thiện các kỹ năng, sự tự tin và lòng tự trọng của trẻ em.

Tuy nhiên, các kinh nghiệm liên quan đến sự tham gia của trẻ em trên toàn thế giới cho đến nay cũng đã cho thấy rằng:

- Quyền tham gia vẫn chưa đồng đều, nhiều quốc gia còn thiếu cam kết thực hiện các thay đổi về luật pháp, chính sách và văn hóa cần thiết nhằm hiện thực hóa quyền tham gia của tất cả trẻ em
- Các bằng chứng cho thấy tác động bền vững của sự tham gia cũng như các cách tiếp cận nào là bền vững và hiệu quả trong các bối cảnh khác nhau vẫn còn quá hạn chế
- Cần có thêm các chỉ số và công cụ cải tiến hơn để đánh giá hiệu quả các hoạt động đang được triển khai.

Câu lạc bộ tại một trường tiểu học ở Việt Nam, nơi trẻ em thảo luận về các chủ đề như quyền trẻ em và cách phòng bị cho các thảm họa có thể xảy ra.

Nhìn chung, việc thực hiện đầy đủ các quyền tham gia của trẻ em tiếp tục đối mặt với nhiều rào cản về tập tục, văn hóa và quan niệm truyền thống, cũng như các rào cản chính trị và kinh tế.⁷ Và trong khi nhiều trẻ em cảm thấy được thể hiện tiếng nói của mình đã là rất khó khăn, thì một số nhóm trẻ em khác còn phải đối mặt với những trở ngại khác như còn quá nhỏ tuổi, là bé gái, bị khuyết tật, hay phải lao động hoặc không đến trường, là người bản địa hoặc dân tộc thiểu số, hay kinh tế gia đình khó khăn. Ủy ban về Quyền trẻ em cũng đã bày tỏ mối quan ngại thực tế rằng ngay cả khi trẻ em có cơ hội để được lắng nghe, thì chất lượng của sự tham gia cũng thường rất thấp. Các chính phủ và tổ chức hoạt động nhằm thúc đẩy quyền tham gia của trẻ em cần hiểu rõ hơn về những nội dung được đề cập trong Điều 12, cách thực hiện phù hợp cho trẻ em ở mọi lứa tuổi, các phương pháp cần thiết để đạt được sự tham gia có ý nghĩa và phù hợp với đạo đức, cũng như cách đánh giá công việc và các kết quả thu được.

TẠI SAO QUYỀN THAM GIA QUAN TRỌNG

Quyền tham gia là một quyền cơ bản của trẻ em và thanh thiếu niên. Đây cũng là một phương thức mà thông qua đó trẻ em có thể thực hiện các quyền khác. Quyền tham gia quan trọng vì một số lý do sau:

- Sự tham gia tích cực của trẻ em gái và trẻ em trai giúp có được thông tin và hiểu biết về cuộc sống của các em, làm nền tảng thông tin cho việc xây dựng luật, chính sách, phân bổ ngân sách và dịch vụ và có thể giúp đạt được các kết quả tốt nhất có thể đối với một loạt các quyền trên các khía cạnh khác, bao gồm y tế, giáo dục và cuộc sống gia đình.
- Trẻ em được trao quyền có thể trở thành những con người chủ động, vận động hiệu quả cho việc thực hiện quyền của chính bản thân mình.
- Thông qua quá trình tham gia, trẻ em thu được các kỹ năng, kiến thức, năng lực và sự tự tin. Điều này giúp tăng cường sự phát triển của trẻ em và góp phần đạt được các mục tiêu giáo dục nêu tại Điều 29, giúp trẻ em được phát triển tối ưu, theo Điều 6, và có khả năng thực hiện các quyền khác, theo Điều 5.
- Tham gia giúp trẻ em được bảo vệ tốt hơn. Trẻ em im lặng, ít nói và thụ động có thể bị người lớn lạm dụng mà kẻ lạm dụng lại không bị trừng phạt thích đáng. Cung cấp thông tin cho trẻ em, khuyến khích các em thể hiện mối quan tâm của mình và giới thiệu các cơ chế an toàn và dễ tiếp cận để xử lý bạo lực hay lạm dụng là những chiến lược quan trọng giúp bảo vệ trẻ em hiệu quả. Trẻ em có cơ hội tiếp cận thông tin về sức khỏe và tình dục có thể bảo vệ mình tốt hơn, tránh việc mang thai ngoài ý muốn, bệnh lây nhiễm qua đường tình dục và HIV. Lao động trẻ em khi thành lập và tham gia các hiệp hội có thể tự bảo vệ mình tốt hơn khỏi sự bóc lột và lạm dụng của chủ lao động.
- Quyền tham gia thúc đẩy sự tham gia của công dân và thực hiện tích cực quyền công dân. Thông qua việc tham gia vào các cuộc thảo luận về các vấn đề liên quan đến mình, trẻ em sẽ có khả năng đóng góp xây dựng một xã hội hòa bình, dân chủ và tôn trọng nhân quyền. Quyền tham gia góp phần tạo ra một nền văn hóa tôn trọng, trong đó việc ra quyết định được thực hiện thông qua đối thoại và thương lượng hơn là xung đột.
- Việc tham gia giúp xây dựng trách nhiệm giải trình và thúc đẩy quản trị tốt. Đó là một quá trình mà thông qua đó các chính phủ và những người chịu trách nhiệm khác phải có trách nhiệm giải trình. Việc công nhận quyền được lắng nghe của trẻ em góp một phần quan trọng trong việc xây dựng một chính phủ cởi mở và minh bạch hơn.

CÁC THÁCH THỨC ĐỂ ĐẠT ĐƯỢC MỤC TIÊU

Các tổ chức hoạt động vì quyền trẻ em đã dành nhiều nỗ lực và nguồn lực để thúc đẩy sự tham gia của trẻ em trong một loạt các lĩnh vực, bao gồm y tế, giáo dục, bảo vệ trẻ em, chiến dịch môi trường, giảm rủi ro thiên tai, truyền thông và quản trị. Tuy nhiên, cho đến nay, các nỗ lực này chưa mang lại thay đổi đáng kể và bền vững đối với vị thế hoặc vai trò của trẻ em trong xã hội. Rõ ràng, một mặt, nhận thức của trẻ em và thanh thiếu niên về quyền công dân vẫn còn hạn chế hơn so với quyền được sống, phát triển và bảo vệ; nhưng mặt khác, khi trẻ em và thanh thiếu niên nhận thức rõ về quyền công dân của mình, những người lớn đang nắm quyền hay những quan

điểm xã hội quyết định mức độ tôn trọng đối với trẻ em với vai trò là tác nhân tích cực trong cuộc sống của mình, sẽ đối mặt với nhiều thách thức đáng kể. Những thay đổi này vẫn còn hạn chế là do nhiều yếu tố:

- **Ý nghĩa của “sự tham gia” chưa rõ ràng:** “Sự tham gia” được sử dụng để mô tả một loạt các hoạt động đa dạng, thường là ngắn hạn hoặc chỉ diễn ra một lần, tạo một số cơ hội có giới hạn để trẻ em thực hiện quyền công dân. Có thể cho rằng, Điều 12 về quyền được lắng nghe được tập trung quá nhiều mà không chú ý đến các khía cạnh khác của sự tham gia được ghi nhận trong UNCRC - ví dụ, quyền tiếp cận thông tin, quyền được sửa chữa sai lầm và quyền được tôn trọng đối với việc phát triển năng lực cá nhân để có thể thực hiện quyền.
- **Thiếu cơ sở pháp lý để thiết lập quyền tham gia:** Hiện thực hóa quyền tham gia của trẻ em đòi hỏi sự ra đời của pháp luật nhằm khẳng định hoặc “thể chế hóa” quyền lợi của họ; nếu chỉ dựa vào thiện chí hoặc cam kết từ phía người lớn thì vẫn chưa đủ.
- **Rào cản văn hóa và rào cản từ người lớn:** Trong nhiều nền văn hóa, trẻ em được cho là nên giữ im lặng trước người lớn. Trẻ em không được khuyến khích thể hiện quan điểm của mình hoặc đặt câu hỏi khi ở nhà, ở trường hoặc trong các buổi họp mặt cộng đồng và cũng không được công nhận về khả năng thể hiện quan điểm. Ngoài ra, các đặc điểm về vai trò xã hội của trẻ em cũng là sự thách thức đối với mối quan hệ hiện có giữa trẻ em và người lớn, do đó cần có những điều chỉnh đáng kể về mặt xã hội.
- **Năng lực của người lớn còn hạn chế:** Các sáng kiến thúc đẩy sự tham gia thường thất bại bởi người lớn làm việc với trẻ em còn thiếu kỹ năng và kinh nghiệm cần thiết. Trong một số trường hợp, người lớn chưa thực sự biết cách trút bỏ quyền lực và sự kiểm soát của mình đối với trẻ em để tiếp cận dựa trên quan hệ đối tác hoặc cộng tác.
- **Lo ngại hậu quả có thể xảy ra:** Hầu như trong tất cả mọi xã hội, trẻ em đều không đủ quyền lực để tạo ảnh hưởng đối với cuộc sống của chính mình. Sự tham gia có thể và thực sự tác động đến việc điều chỉnh mối quan hệ về quyền lực và điều này có thể dẫn đến một số rủi ro tiềm ẩn. Chẳng hạn giáo viên, người sử dụng lao động và các chính trị gia ban đầu có thể không phản ứng tốt nếu trẻ em phản đối về những thứ đang diễn ra (ví dụ, cách các em được đối xử, hoặc được phân chia lợi ích, nguồn lực). Điều này có thể dẫn đến các hành động trả đũa đối với trẻ em. Một số người cho rằng trẻ em cần được bảo vệ khỏi những rủi ro như trên và theo đó không nên khuyến khích trẻ em tham gia vào một số lĩnh vực nhất định.
- **Thiếu các công cụ giám sát và đo lường sự tham gia:** Để thực hiện các quyền tham gia của trẻ em, cần phát triển các tiêu chuẩn và chỉ số để giám sát và đo lường những gì đã đạt được và đưa ra các lý giải. Mặc dù đã có nhiều tranh luận về việc xây dựng các tiêu chuẩn, công cụ và các chỉ số để giúp giám sát và đánh giá kết quả thu được từ sự tham gia và các nguyên do, nhưng hiện vẫn chưa có tiêu chuẩn, công cụ và chỉ số nào được nhận được sự đồng thuận hoặc được áp dụng một cách có hệ thống.

CẦN THAY ĐỔI NHỮNG GÌ?

Kể từ khi UNCRC được thông qua vào năm 1989, đã có những tiến bộ đáng kể trong nghiên cứu và áp dụng khái niệm về sự tham gia của trẻ em. Tuy nhiên, khái niệm này vẫn còn ở giai đoạn phát triển ban đầu. Vẫn còn quá nhiều dự án ngắn hạn và không bền vững. Cần đầu tư hơn nữa để thể chế hóa sự tham gia của trẻ em và thanh thiếu niên bằng cách thúc đẩy các thay đổi cần thiết về mặt văn hóa và xã hội để mang lại bước tiến mới đối với vị trí và vai trò của trẻ em và thanh thiếu niên. Để tạo ra thay đổi quan trọng này, các chính phủ và tổ chức hoạt động thúc đẩy sự tham gia của trẻ em cần có một số hành động chủ yếu sau đây:

- **Đưa ra một số thay đổi cần thiết về mặt pháp lý để bảo vệ và thúc đẩy quyền tham gia của trẻ em.** Cần có những pháp chế quy định quyền và nghĩa vụ được thiết lập các ban dân chủ trong trường học, xác định nghĩa vụ của cha mẹ phải lắng nghe con cái; đưa ra các cơ chế khiếu nại và thủ tục kháng cáo trong tất cả các lĩnh vực chính sách công liên quan (bao gồm giáo dục, y tế, bảo vệ trẻ em và xét xử trẻ vị thành niên); đảm bảo trẻ em được trợ giúp hoặc có đại diện độc lập hoặc được bào chữa, biện hộ trong quá trình giải quyết các vi phạm về quyền. Các quy định pháp luật liên quan cũng cần bao quát một loạt các vấn đề, từ việc cấm các hành vi tiêu cực như kết

hôn sớm hay cắt âm vật cho đến việc giảm độ tuổi bầu cử của công dân.

- **Cung cấp thông tin phù hợp và dễ tiếp cận về quyền cho trẻ em ở mọi lứa tuổi và năng lực.** Trẻ em chỉ có thể thực hiện quyền của mình khi được tiếp cận thông tin theo các hình thức dễ hiểu và dễ sử dụng.
- **Đầu tư vào việc nâng cao nhận thức và hiểu biết của người lớn.** Cần triển khai nhiều hoạt động để người lớn nhận thức rõ về quyền tham gia của trẻ em và những tác động tích cực đi kèm. Thật vậy, để đảm bảo sự tham gia đòi hỏi phải làm việc với người lớn cũng nhiều như với trẻ em, bao gồm các khóa tập huấn đặc thù nhằm xây dựng năng lực của các chuyên gia làm việc với trẻ em và vì lợi ích của trẻ em, cũng như khiến cho cha mẹ, giới truyền thông và các nhóm có ảnh hưởng khác quen với khái niệm tham gia của trẻ.
- **Thiết lập các cơ chế để tác động một cách có hệ thống đến các quyết định tập thể ở tất cả các cấp.** Điều này bao gồm thúc đẩy tiếp cận thông tin và đào tạo để hỗ trợ trẻ em thực hiện quyền tham gia; phát triển các dịch vụ công thân thiện với trẻ em và có sự tham gia hợp tác của trẻ em; ủng hộ các tổ chức do trẻ em lãnh đạo và giáo dục đồng đẳng; tạo điều kiện để trẻ em tiếp cận với truyền thông; hỗ trợ huy động nguồn lực cộng đồng và tham gia đối thoại với chính quyền trong tất cả các khía cạnh liên quan đến phát triển chính sách.
- **Cải thiện chất lượng các chương trình, sáng kiến thúc đẩy sự tham gia của trẻ em.** Cần thúc đẩy các thực hành phù hợp đạo đức, nhạy cảm với trẻ em, phù hợp, mang tính hòa nhập, an toàn, được hỗ trợ và nhận thức tốt trong bối cảnh gia đình và cộng đồng của trẻ.
- **Thể hiện cam kết giám sát và đánh giá tiến độ trong thực hiện quyền tham gia của trẻ em.** Cần khẩn trương phát triển và phê chuẩn các chỉ số đánh giá các hoạt động hỗ trợ quyền tham gia của trẻ em.

Trẻ em tại một trung tâm tiếp nhận tại Zimbabwe dành cho trẻ em bị trục xuất khỏi Nam Phi mà không có người lớn đi cùng.

3 GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM

ĐỘNG LỰC ĐỂ GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ

Như đã đề cập, cho đến nay sự đầu tư vào GS&ĐG phạm vi và chất lượng tham gia của trẻ em vẫn còn tương đối hạn chế và do đó cũng chưa mang lại những thay đổi lớn. Trong khi có nhiều minh chứng quan trọng về những lợi ích thu được, các nghiên cứu lâu dài hoặc độc lập nhằm khảo sát vấn đề này một cách có hệ thống vẫn còn ở mức hạn chế. Điều này một phần phản ánh rằng việc phát triển các công cụ hiệu quả để đo lường các thành quả gặp phải nhiều thách thức về mặt thực tiễn và đạo đức.

Tuy nhiên, hiện nay, chúng ta có một động lực mạnh mẽ để đầu tư nghiên cứu các cơ chế nghiêm ngặt hơn để đánh giá sự tham gia của trẻ em. Việc phát triển các chuẩn mực, tiêu chuẩn và công cụ chung và dễ dàng tiếp cận sẽ mang lại những lợi ích như sau:

- Giúp xác định môi trường pháp lý và chính sách cần thiết để thúc đẩy và tôn trọng quyền tham gia của trẻ em
- Làm rõ ai là người chịu trách nhiệm và trách nhiệm của họ là gì
- Giúp trẻ em hiểu rõ hơn về những gì trẻ mong muốn đạt được
- Giúp đánh giá những điểm mạnh và điểm yếu của các sáng kiến và xác định rõ các quy trình và cách thực hiện nào là hữu ích hoặc không cần thiết hay gây cản trở
- Giúp xác định những hỗ trợ và nguồn lực cần thiết để tăng cường sự tham gia của trẻ em
- Đưa ra các bằng chứng để hỗ trợ các trường hợp cần có các cam kết về mặt chính trị để thực hiện quyền tham gia của trẻ em
- Khuyến khích các nhà tài trợ thấy được lợi ích khi đầu tư vào các chiến lược thúc đẩy sự tham gia của trẻ em.

Song song với việc sự tham gia của trẻ em được duy trì, lan tỏa, ủng hộ và thể chế hoá rộng rãi ở các cấp cộng đồng mà các em sinh sống, cần phát triển các phương pháp đánh giá các hoạt động đang được triển khai và tác động của các hoạt động này đối với cuộc sống của trẻ em. Chỉ khi làm được điều này và chứng minh rằng việc GS&ĐG sự tham gia của trẻ em có thể đóng góp đáng kể để cải thiện cuộc sống của trẻ em và thực hiện các quyền của trẻ, thì chúng ta mới có thể biện luận rằng việc tiếp tục đầu tư cho các chiến lược nhằm thúc đẩy sự tham gia là cần thiết và mục đích cuối cùng là nhằm phát triển và chia sẻ hiểu biết chung về những yếu tố giúp đạt được sự tham gia hiệu quả.

GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ CÓ SỰ THAM GIA LÀ GÌ?

Tập 4 cung cấp hướng dẫn gồm 10 bước giúp chuẩn bị và thực hiện GS&ĐG có sự tham gia về các hoạt động liên quan đến sự tham gia của trẻ em, với sự phối hợp của trẻ em, thanh thiếu niên và các bên liên quan chính. Trong tập sách này, chúng tôi chỉ mô tả ngắn gọn các khái niệm chính có liên quan và ý nghĩa của các khái niệm này. (Danh sách các thuật ngữ liên quan đến giám sát và đánh giá được thể hiện ở phần phụ lục của **Tập 4**.)

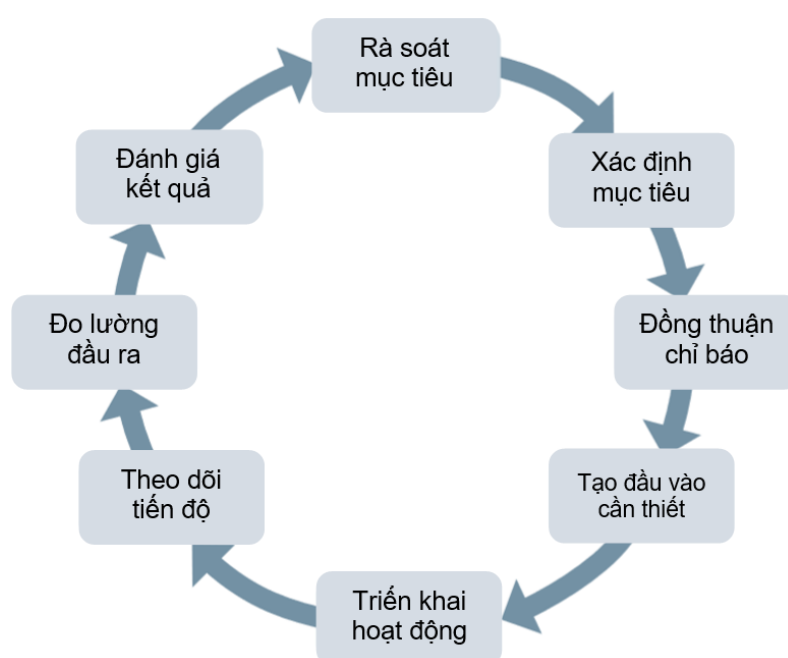
- **Giám sát** là quá trình đánh giá có hệ thống và liên tục về diễn tiến của một công việc theo thời gian. Đây là một quá trình liên tục để kiểm tra xem một dịch vụ hoặc chương trình có đang “đi đúng hướng” hay không để đạt được các mục tiêu đã đề ra và liệu có cần tiến hành các điều chỉnh thường xuyên cho dịch vụ hoặc chương trình đó hay không. Dưới đây là một số câu hỏi chính cần xem xét:
 - Mục đích của thông tin là gì?

- Sẽ cần loại thông tin nào?
- Làm thế nào để thu thập thông tin mà ít tốn công sức nhất?
- Ai sẽ thu thập thông tin?
- Ai sẽ phân tích thông tin?
- **Chỉ số** là các con số/dữ kiện cung cấp các thước đo khách quan để đánh giá trạng thái, mức độ hoặc điều kiện của một thứ/việc gì đó, thường là trong phương diện mà chúng ta mong muốn thấy được sự thay đổi - ví dụ, giáo viên được đào tạo về quyền trẻ em; trường học được yêu cầu thành lập hội đồng dân chủ; giáo viên bị cấm sử dụng hình phạt thân thể. Tốt nhất, các chỉ số này cần được thống nhất trước khi thực hiện các hoạt động/quy trình nhằm mang lại thay đổi, để về sau các kết quả của chúng có thể được đo lường một cách nhất quán và có hệ thống.
- **Đầu vào** là các nguồn lực được cung cấp để một dự án hoặc chương trình có thể bắt đầu diễn ra. Chẳng hạn, trong một chương trình liên quan đến sự tham gia, đầu vào có thể bao gồm công tác đào tạo ban đầu cho nhân viên dự án/chương trình và trẻ em về UNCRC, các chuyến thăm các dự án khác để xem cách họ tiếp cận sự tham gia, hoặc xây dựng các tài liệu để sử dụng trong các hoạt động của dự án.
- **Hoạt động** là các yếu tố cốt lõi của một dự án hoặc chương trình, được thiết kế một cách cụ thể để đạt được các mục tiêu. Hoạt động có thể là triển khai các nghiên cứu, các chiến dịch, giáo dục đồng đẳng, thiết lập và điều hành một tổ chức, hoặc phát hành một ấn phẩm.
- **Đầu ra** là các hoạt động hoặc nỗ lực được thực hiện nhằm đạt được các mục tiêu của một chương trình hoặc dự án. Tùy thuộc vào tính chất của chương trình hoặc dự án, đầu ra có thể là số lượng trẻ em hoặc người lớn được tập huấn, hoàn thành một nghiên cứu hoặc phát hành tài liệu cho chiến dịch truyền thông. Đầu ra giúp đạt được các mục tiêu của chương trình hoặc dự án, nhưng bản thân chúng chưa phải là bằng chứng về việc đã đạt được mục tiêu đó hay chưa. Ví dụ, đầu ra của dự án có thể là một nghị viện trẻ em đã được thành lập, nhưng nó không cho thấy liệu dự án đó đã đạt được mục tiêu đặt ra là mang lại cơ hội thực sự cho trẻ em thể hiện tiếng nói đối với những người ra quyết định hay chưa.
- **Kết quả** là các kết quả ngắn hạn hoặc trung hạn mà chương trình hoặc dự án đạt được. Cần xác định rõ liệu các hành động đã thực hiện có dẫn đến những thay đổi mà dự án đang mong muốn đạt được hoặc đang tìm kiếm hay không. Quá trình đánh giá thường ít đề cập đến đầu ra (ví dụ, bao nhiêu tài liệu được phát hành) hoặc các chỉ số (ví dụ, tỷ lệ trẻ em tham gia vào một sáng kiến) mà đề cập nhiều hơn đến kết quả - ví dụ, liệu trẻ em có nhận được thay đổi nào đáng kể về mức độ được lắng nghe, hay đã thành công trong việc phản đối những hành vi vi phạm quyền trẻ em hay không. Có thể đặt những câu hỏi như: Mọi thứ đã thay đổi đến mức độ nào? Thay đổi tích cực như thế nào? Có ai đã thay đổi tích cực hơn không?

- **Tác động** tương tự như kết quả, nhưng chỉ các kết quả dài hạn, cả tích cực lẫn tiêu cực, do các can thiệp từ một chương trình hoặc dự án mang lại. Tác động có thể trực tiếp hoặc gián tiếp, mong đợi hoặc không mong đợi. Ví dụ, bạn đang thực hiện một dự án nhằm thiết lập một nghị viện trẻ em ở cấp cộng đồng địa phương. Kết quả của dự án có thể là việc các nhà hoạch định chính sách đã thảo luận các vấn đề được nêu tại một cuộc họp do trẻ em tổ chức, và tác động sẽ là một thay đổi trong chính sách về một vấn đề mà các em này đã nêu ra. Tác động của dự án về mặt lâu dài có thể là sự thay đổi dần về thái độ đối với thanh thiếu niên trong cộng đồng lớn hơn, và mọi người sẽ nhận thức rõ hơn về những đóng góp tiềm năng của thanh thiếu niên trong cộng đồng.
- **Đánh giá** là việc thẩm định chương trình tại một thời điểm cụ thể, dựa trên thông tin thu thập trong quá trình giám sát. Đánh giá nhằm mục đích so sánh kết quả hoặc tác động thực tế của dự án với các mục tiêu đã đề ra trước đó. Đánh giá xem xét những gì dự án đã đặt ra, những gì đã đạt được và cách thức đạt được. Đánh giá có thể diễn ra trong thời gian thực hiện chương trình hoặc dự án để đo lường mức độ phù hợp, hiệu quả, hiệu suất, tác động và tính bền vững, hay có thể được thực hiện vào cuối chương trình/dự án để đưa ra đánh giá tổng kết về những gì đã đạt được. Đánh giá có thể giúp phát hiện cả kết quả tích cực lẫn tiêu cực, mong đợi hoặc không mong đợi và làm nền tảng cho các đề xuất để cải thiện công tác điều hành hay tác động của dịch vụ hoặc chương trình (hoặc các hoạt động khác nhằm đạt được các mục tiêu tương tự). Ngay từ giai đoạn đầu của chu kỳ chương trình, cần phải xem xét cách thức giám sát các hoạt động và tác động khi xác định các mục tiêu của chương trình. Cần chú ý lựa chọn đúng các mục tiêu trước khi bắt đầu thiết kế các đầu vào.

Trong suốt chu kỳ chương trình/dự án, quá trình giám sát và đánh giá cần phải diễn ra theo chu trình dưới đây. Chương trình/dự án cần đạt được kết quả đúng với các mục tiêu ban đầu, phù hợp với các chỉ số đã được thống nhất ngay từ đầu. Trong mọi giai đoạn của chu trình đều cần có sự tham gia của trẻ em và thanh thiếu niên.

Hình 1: Giám sát và đánh giá trong vòng đời chương trình

CÁC VẤN ĐỀ CẦN LƯU Ý TRONG ĐO LƯỜNG, GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM

Có một số vấn đề cần lưu ý trong đo lường, giám sát và đánh giá sự tham gia của trẻ em như sau:

- **Sử dụng các chỉ số phổ quát:** Cần xây dựng các chỉ số có thể áp dụng chung để đo lường và theo dõi tiến độ giữa các quốc gia. Tuy nhiên, hiện vẫn chưa có các chỉ số đo lường sự tham gia của trẻ em được quốc tế đồng thuận. Sự hỗ trợ trên diện rộng của các tổ chức quốc tế quan trọng trong việc xây dựng bộ công cụ này là minh chứng cho cam kết hợp tác để phát triển và thống nhất các chỉ số như trên. Ngoài ra, Hội đồng Châu Âu đã phát triển 10 chỉ số đánh giá mức độ tham gia phù hợp với các chỉ số được đề cập trong bộ công cụ này. Nói cách khác, đã bắt đầu có những đồng thuận về các chỉ số chính có thể được áp dụng để đo lường thành quả trong việc tăng cường mức độ tôn trọng quyền tham gia của trẻ em ở một quốc gia hoặc ngữ cảnh cụ thể.
- **Hiểu ngữ cảnh:** Bất kỳ phân tích hoặc đo lường sự thay đổi nào cũng cần phải xem xét và phản ánh bối cảnh văn hóa, kinh tế, xã hội và chính trị địa phương. Những yếu tố tạo nên sự thay đổi ở quốc gia này có thể không thể áp dụng ở quốc gia khác. Ví dụ, việc thiết lập một hội đồng trẻ em tham gia với chính quyền địa phương có thể tương đối dễ thực hiện ở Na Uy, nhưng ở một quốc gia không có lịch sử tham gia dân chủ, chẳng hạn như Yemen hoặc Trung Quốc, thì điều đó sẽ kéo theo cả một sự biến đổi lớn về mặt văn hóa và chính trị. Bộ công cụ này có thể giúp theo dõi sự thay đổi ở các cấp khác nhau, kể cả cấp quốc gia.
- **Tạo điều kiện để trẻ em tham gia phát triển các chỉ số:** Trẻ em góp phần phát triển các chỉ số mang tính quốc tế là điều rất cần thiết. Tuy nhiên, thực hiện một cuộc tham vấn toàn cầu với trẻ em nhằm phát triển bộ công cụ này là điều không thể. Các chỉ số được xác định để đo lường tiến độ của một quốc gia được rút ra từ kinh nghiệm của nhiều đợt tham vấn với trẻ em trên phạm vi rộng. Các cuộc tham vấn này phản ánh mối quan tâm và các vấn đề được trẻ em trong nhiều bối cảnh và quốc gia khác nhau nêu ra. Ngoài ra, trẻ em tại 9 quốc gia nói trên cũng đã tích cực tham gia thí điểm và xác minh tính hiệu quả của các công cụ.
- **Sử dụng dữ liệu định lượng và định tính:** Nhiều kết quả liên quan đến sự tham gia của trẻ em dựa vào dữ liệu định tính hơn là định lượng. Dữ liệu định lượng cung cấp thông tin dưới dạng số hoặc tỷ lệ phần trăm, chẳng hạn như số trường học có hội đồng trẻ em cấp trường, hoặc tỷ lệ trẻ em tham gia tổ tụng hình sự có luật sư đại diện. Trong khi đó dữ liệu định tính cung cấp thông tin về các trải nghiệm của trẻ em - ví dụ, liệu trẻ em có cảm thấy bác sĩ và y tá lắng nghe mình không, hoặc liệu một câu lạc bộ mà các em tham gia có thành công trong việc giúp thay đổi một chính sách quốc gia hoặc địa phương không. Rõ ràng, loại thông tin này có thể khó thu thập hơn. Tuy nhiên, chúng không phải là không thể thu thập được và các bằng chứng nhất quán có được từ dữ liệu định tính, chỉ ra các kết quả mang tính so sánh trong suốt chương trình, sẽ mang lại nguồn thông tin có ý nghĩa và phong phú nhằm phục vụ cho công tác cải thiện và tăng cường các hoạt động thúc đẩy sự tham gia của trẻ em.
- **Tập trung vào các kết quả bền vững:** Nhiều kết quả mong đợi về sự tham gia liên quan đến những thay đổi lâu dài, bền vững trong cuộc sống của trẻ em và không thể đo đếm được trong một khoảng thời gian ngắn. Các tổ chức hoạt động nhằm thúc đẩy quyền trẻ em cần tuyên truyền, vận động để khuyến khích các nhà tài trợ đầu tư vào việc tạo ra các kết quả dài hạn. Ví dụ, trẻ em và thanh thiếu niên có thể muốn tham gia vào một chiến dịch chấm dứt việc sử dụng hình phạt thân thể trong gia đình. Chắc chắn đây là một quá trình rất dài. Không chỉ mất nhiều năm để đạt được thay đổi về luật, mà thậm chí ngay cả sau khi luật được ban hành, có thể mất nhiều năm nữa mới có được sự thay đổi về thái độ và hành vi trong cộng đồng.
- **Xác định nguyên nhân của thay đổi:** Không phải lúc nào cũng có thể thấy được mối liên kết trực tiếp giữa mục tiêu và hoạt động trong một chương trình hoặc dự án cụ thể với các thay đổi diễn ra sau đó. Ví dụ, một câu lạc bộ trẻ em địa phương có thể đã tham gia vận động nhằm ngăn chặn trẻ em gái kết hôn sớm. Tuy nhiên, cũng có thể có các chiến dịch, dự án cùng mục tiêu diễn ra. Nếu cuối cùng chính phủ thay đổi luật, áp dụng các hình phạt nặng hơn đối với những trường hợp vi phạm pháp luật hoặc tiến hành các đợt tập huấn tốt hơn cho công an để họ bảo vệ trẻ em

gái hiệu quả hơn, thì sẽ rất khó để xác định chương trình hay dự án nào đã mang lại những thay đổi đó. Ngoài ra, cần lưu ý rằng các sự kiện bên ngoài không liên quan với chương trình cũng có thể tác động đáng kể (tích cực hay tiêu cực) đến việc liệu chương trình có đạt được kết quả hay không. Chẳng hạn, thay đổi về hệ thống chính quyền, khả năng tiếp cận công nghệ thông tin được nâng lên, hoặc một cuộc khủng hoảng nhân đạo diễn ra.

• **Thừa nhận các kết quả tiêu cực:** Kết quả của sự tham gia không phải lúc nào cũng mang lại tác động tích cực, dù đối với trẻ em hay cộng đồng của các em. Chẳng hạn, sự tham gia của trẻ em vào một chiến dịch vì quyền trẻ em có thể khiến các em đối mặt với các phê bình khắc nghiệt trên truyền thông đại chúng, phải bị chính cộng đồng mình xa lánh, hoặc thậm chí bị công an hoặc lực lượng an ninh bắt giữ và hành hung. Điều quan trọng là các kết quả đó dù tiêu cực cũng phải được ghi lại; vì các kết quả này cung cấp thông tin giá trị để giúp các chương trình tham vấn cho trẻ em hiệu quả hơn về cách giữ an toàn cho bản thân, làm thế nào để tránh đưa trẻ em vào các nguy cơ không đáng có và cách xây dựng các chiến lược tăng cường bảo vệ trẻ em. Cũng cần cân nhắc kỹ lưỡng giữa việc cung cấp cơ hội tham gia và các rủi ro tiềm ẩn có thể phát sinh, cũng như cần đánh giá mức độ rủi ro chấp nhận được trong bất kỳ tình huống cụ thể nào.

Cuộc họp của Hội đồng trẻ em tại một ngôi làng ở Tanzania.

4 ĐẢM BẢO SỰ THAM GIA PHÙ HỢP VỚI ĐẠO ĐỨC TRONG QUÁ TRÌNH GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ

CÁC YÊU CẦU CƠ BẢN CỦA SỰ THAM GIA PHÙ HỢP VỚI ĐẠO ĐỨC

Trong tất cả các hoạt động có sự tham gia của trẻ em, cần xem xét các yêu cầu cơ bản về sự tham gia có ý nghĩa và phù hợp với đạo đức. Những yêu cầu này đã được đề cập chi tiết trong Bình luận chung số 12 của Ủy ban về Quyền trẻ em về “Quyền được lắng nghe của trẻ em”.⁸ Bình luận chung này yêu cầu rằng tất cả các quy trình đảm bảo một hay nhiều trẻ em được lắng nghe và tham gia đều phải:

- 1 **Minh bạch và cung cấp đủ thông tin** - trẻ em phải được cung cấp thông tin đầy đủ, dễ tiếp cận và phù hợp với độ tuổi (xét đến tính đa dạng của trẻ em) về quyền tự do bày tỏ quan điểm; thông tin phải cho trẻ em biết quan điểm của mình có giá trị như thế nào, cách thức tham gia, phạm vi, mục đích và tác động có thể có.
- 2 **Tự nguyện** - không nên ép buộc trẻ em thể hiện quan điểm nếu trẻ không muốn và trẻ cần được biết rằng mình có thể ngừng tham gia bất cứ lúc nào.
- 3 **Tôn trọng** - quan điểm của trẻ em phải được tôn trọng và trẻ em nên được trao cơ hội để khởi xướng các ý tưởng và hoạt động. Người lớn làm việc với trẻ em nên thừa nhận, tôn trọng và tập trung vào các khía cạnh tốt về sự tham gia của trẻ em - ví dụ, về những đóng góp của trẻ em cho gia đình, trường học, văn hóa địa phương và môi trường làm việc. Người lớn cũng cần hiểu về bối cảnh kinh tế-xã hội, môi trường và văn hóa gắn liền với cuộc sống của trẻ em. Những người và tổ chức hoạt động vì trẻ em và làm việc với trẻ em cũng nên tôn trọng quan điểm của trẻ em khi tham gia các sự kiện cộng đồng.
- 4 **Có liên quan** - các vấn đề mà trẻ em có quyền thể hiện quan điểm phải liên quan thực sự với cuộc sống của các em thì trẻ em mới có thể căn cứ vào kiến thức, kỹ năng và khả năng của mình để đưa ra quan điểm. Ngoài ra, trẻ em cần có cơ hội để nêu bật và giải quyết các vấn đề mà bản thân họ xác định là có liên quan và quan trọng.
- 5 **Thân thiện với trẻ em** - môi trường và phương pháp làm việc phải được điều chỉnh theo năng lực của trẻ em. Nên cung cấp đầy đủ thời gian và nguồn lực để đảm bảo trẻ em sẵn sàng, tự tin và có cơ hội để đóng góp quan điểm của mình. Cần chú ý rằng trẻ em sẽ cần các mức độ hỗ trợ và hình thức tham gia khác nhau tùy theo độ tuổi và năng lực phát triển.
- 6 **Bình đẳng và toàn diện** - sự tham gia phải mang tính bình đẳng và không loại trừ, tránh các hình thức phân biệt đối xử và khuyến khích cơ hội cho trẻ bị thiệt thòi (cả trẻ em gái và trai) tham gia. Trẻ em không phải là một nhóm đồng nhất và tất cả cần phải được trao cơ hội bình đẳng để tham gia, mà không có phân biệt đối xử trong bất kỳ hoàn cảnh nào. Các chương trình/dự án cũng cần phải đảm bảo có tính nhạy cảm về văn hóa với tình trạng của trẻ em từ mọi cộng đồng.
- 7 **Đi kèm với tập huấn** - người lớn cần sự chuẩn bị, kỹ năng và hỗ trợ để thúc đẩy sự tham gia của trẻ em một cách hiệu quả - ví dụ, người lớn cần phát triển kỹ năng lắng nghe và biết cách làm việc cùng trẻ em và giúp trẻ em tham gia phù hợp với năng lực phát triển của họ. Trẻ em có thể tham gia với tư cách tập huấn viên hoặc thúc đẩy viên về cách tăng cường sự tham gia hiệu quả; họ cần được hỗ trợ để phát triển hoặc tăng cường các kỹ năng cần thiết - ví dụ, nâng cao nhận thức về quyền, tập huấn về cách tổ chức hội họp, gây quỹ, giao tiếp với truyền thông, kỹ năng diễn thuyết trước công chúng và tuyên truyền, vận động.
- 8 **An toàn và phòng tránh rủi ro** - trong một số trường hợp, việc khuyến khích trẻ em thể hiện quan điểm có thể khiến trẻ em gặp một số rủi ro. Người lớn có trách nhiệm đối với trẻ em mà họ đang làm việc cùng và phải thực hiện mọi biện pháp phòng ngừa để giảm thiểu rủi ro cho trẻ em

như bạo hành, lạm dụng hoặc bất kỳ hậu quả tiêu cực của việc tham gia. Các hành động giảm thiểu rủi ro và mang lại sự bảo vệ thích hợp có thể gồm phát triển một chiến lược bảo vệ trẻ em rõ ràng, công nhận những rủi ro cụ thể mà một số nhóm trẻ em phải đối mặt và những rào cản khác mà trẻ em gặp phải khi yêu cầu giúp đỡ. Trẻ em phải nhận thức về quyền được bảo vệ khỏi nguy hiểm và phải biết tìm kiếm sự giúp đỡ ở đâu khi cần. Đầu tư công sức để làm việc với gia đình và cộng đồng là việc làm cần thiết để giúp hiểu rõ giá trị và hàm ý của sự tham gia, cũng như giúp giảm thiểu rủi ro mà trẻ em có thể phải đương đầu.

- 9 Có trách nhiệm** - cam kết thực hiện theo dõi và đánh giá thường xuyên các hoạt động tham gia là điều cần thiết. Chẳng hạn, trong bất kỳ nghiên cứu hoặc quá trình tham vấn nào, trẻ em phải được thông báo về việc quan điểm của họ đã được hiểu và sử dụng như thế nào và khi cần, họ được tạo cơ hội để phản biện và tác động đến việc phân tích các phát hiện trong nghiên cứu. Trẻ em cũng có quyền nhận được phản hồi rõ ràng về sự tham gia của họ đã ảnh hưởng như thế nào đến kết quả. Nếu có thể, trẻ em nên được trao cơ hội tham gia vào các quá trình hoặc hoạt động giám sát. Quá trình GS&ĐG sự tham gia của trẻ em cần được thực hiện theo cách tiếp cận trẻ em là trung tâm của quá trình.

Trung tâm của quá trình được thực hiện của quy trình GS&ĐG là trung tâm của quy trình GS&ĐG của quá trình.

M G dg tâm trong trâm của quá ttraq và bg trâm c cô bé vg để nói lên các quyâm của q nhân ngày Quy nuyrâhiy nuyrâ

DANH MỤC KIỂM TRA SỰ THAM GIA PHÙ HỢP VỚI ĐẠO ĐỨC TRONG QUÁ TRÌNH GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ

Cần cân nhắc danh mục kiểm tra sau đây để chắc chắn rằng các yêu cầu cơ bản này được đảm bảo trong bất kỳ quá trình GS&ĐG nào có sự tham gia của trẻ em:

- ✓ Ngay từ các giai đoạn đầu của dự án hoặc chương trình, cần cân nhắc về cách thúc đẩy sự tham gia của trẻ em vào quá trình GS&ĐG.
- ✓ Đảm bảo rằng trẻ em trực tiếp đồng ý tham gia và biết rằng các em có thể ngừng tham gia các hoạt động ở bất kỳ giai đoạn nào nếu các em đổi ý; đồng thời đảm bảo rằng cha mẹ hoặc người giám hộ đồng thuận để các em tham gia.
- ✓ Hỗ trợ trẻ em, đặc biệt là các nhóm trẻ em khó khăn và thiệt thòi, tham gia vào các quá trình phản hồi, giám sát, đánh giá và theo dõi.
- ✓ Tiến hành đánh giá rủi ro và có các phương án giảm thiểu rủi ro liên quan đến sự tham gia của trẻ em vào quá trình GS&ĐG.
- ✓ Đảm bảo không gây ra những hiểu lầm về mong đợi; đảm bảo các phần thưởng bằng hiện vật hoặc mang tính tượng trưng dành cho sự tham gia được sử dụng một cách minh bạch và công bằng, đồng thời mọi mong đợi của trẻ em liên quan đến vấn đề này có thể được kiểm soát.
- ✓ Thiết lập các cơ chế báo cáo bảo mật mà trẻ em gái và trẻ em trai có thể tiếp cận để đảm bảo tất cả trẻ em có thể dễ dàng chia sẻ các mối lo ngại hoặc báo cáo về tình trạng ngược đãi. Các cơ quan chức năng phải luôn theo dõi những mối quan ngại này để xử lý một cách thận trọng và kịp thời.
- ✓ Trang bị cho trẻ em kỹ năng và sự tự tin để sử dụng các công cụ giám sát có sự tham gia nhằm khuyến khích vai trò tích cực của các em trong GS&ĐG.
- ✓

- ✓ Cùng trẻ em phát triển các chỉ số nhạy cảm với trẻ em để giúp trẻ xác định mối quan tâm ưu tiên và các mục tiêu mà họ muốn đạt được.
- ✓ Lập kế hoạch cho các hoạt động GS&ĐG vào những thời điểm phù hợp với trẻ em và không ảnh hưởng đến việc học ở trường, nhiệm vụ hoặc các trách nhiệm gia đình quan trọng khác.
- ✓ Nỗ lực để đảm bảo một môi trường an toàn, nơi trẻ em và thanh thiếu niên cảm thấy an tâm để chia sẻ các trải nghiệm hay phê bình, nhận xét về việc tham gia vào các chương trình mà không sợ hậu quả.
- ✓ Đảm bảo tôn trọng quyền riêng tư và bí mật danh tính của trẻ em và thanh thiếu niên khi tham gia vào quá trình GS&ĐG; tuy nhiên, cần phản ứng một cách thận trọng với bất kỳ sự tiết lộ thông tin nào về vấn đề lạm dụng trẻ em, trên cơ sở áp dụng các chính sách bảo vệ trẻ em phù hợp.
- ✓ Phân tách tất cả thông tin và các phát hiện theo giới tính, tuổi tác, sắc tộc, tầng lớp xã hội, tôn giáo, tình trạng khuyết tật, tình trạng HIV, điều kiện kinh tế-xã hội và các yếu tố liên quan khác.
- ✓ Cung cấp cho trẻ phản hồi nhanh và rõ ràng về tác động của sự tham gia của trẻ, kết quả của các quyết định, các bước tiếp theo cũng như các giá trị mà sự tham gia của trẻ mang lại.
- ✓ Trao đổi kết quả của quá trình GS&ĐG cho tất cả trẻ em có tham gia theo cách dễ tiếp cận và thân thiện với trẻ em và đảm bảo rằng phản hồi của họ sẽ được cân nhắc trong các hoạt động sắp tới.
- ✓ Đảm bảo rằng bất kỳ sai phạm nào được xác định thông qua đánh giá đều được ghi nhận và đảm bảo rằng tổ chức cam kết rút kinh nghiệm để cải thiện việc thực hiện các hoạt động có liên quan đến sự tham gia của trẻ em trong tương lai.
- ✓ Đánh giá xem người lớn đã hiểu và thực hiện các ưu tiên và kiến nghị của trẻ em trong các chính sách, chiến lược và chương trình như thế nào.
- ✓ Thảo luận cùng trẻ em về tính bền vững của việc hỗ trợ, cung cấp cho trẻ phản hồi rõ ràng về mức độ/giới hạn của các cam kết hỗ trợ đối với các sáng kiến hiện có cũng như các tổ chức của trẻ em. Nếu không thể tiếp tục duy trì các hỗ trợ hiện tại, hãy cung cấp nguồn lực cho trẻ và giúp trẻ liên hệ với các cơ quan có thể trợ giúp họ.

5 SUY NGẪM VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM

Việc thí điểm bộ công cụ GS&ĐG này và các sáng kiến liên quan khác đã nêu bật một số bài học quan trọng về thúc đẩy sự tham gia của trẻ em trong quá trình GS&ĐG, qua đó đưa ra các lời khuyên hữu ích cho công tác này trong tương lai.¹⁰

- Cần thực hiện đánh giá hiện trạng ban đầu (baseline assessment) trước khi thực hiện sáng kiến có sự tham gia mà bạn dự định GS&ĐG. Đánh giá hiện trạng ban đầu sẽ giúp hiểu về tình hình, bối cảnh hiện tại, qua đó có thể đo lường các thay đổi nhờ hoạt động của dự án. Ví dụ, nếu trẻ em đang lập kế hoạch cho một dự án giảm thiểu hình phạt thân thể ở trường học, các em sẽ cần biết một số thông tin cơ bản trước khi bắt đầu. Thông tin bao gồm: bạo lực thân thể xảy ra ở mức độ nào, thái độ của giáo viên và phụ huynh về việc này, trải nghiệm của chính bản thân trẻ em và luật và chính sách hiện hành nói gì về việc sử dụng hình phạt thân thể. Một khi dự án được tiến hành, có thể theo dõi các thay đổi và nhìn thấy được trẻ em đạt được những gì và bằng cách nào thông qua hoạt động của mình.
- Cam kết và áp dụng 9 yêu cầu cơ bản về sự tham gia phù hợp với đạo đức là điều tối cần thiết ở tất cả các giai đoạn của quá trình GS&ĐG.
- Cần đầu tư đáng kể về mặt thời gian để việc tham gia có ý nghĩa – tức liên quan đến việc hỗ trợ trẻ tham gia vào tất cả các giai đoạn của quá trình và tổ chức vào những lúc trẻ em có thể tham gia được, chẳng hạn như vào những ngày nghỉ học và cuối tuần.
- Cần giúp trẻ xác định các khung thời gian thích hợp mà theo đó trẻ em hy vọng đạt được mục tiêu, vì có thể mất nhiều năm mới đạt được những thay đổi về thái độ và hành vi.
- Đầu tư phát triển kỹ năng và kinh nghiệm cho nhân viên dự án là điều cần thiết để họ tự tin và đủ năng lực làm việc cùng trẻ em.
- GS&ĐG có sự tham gia là một quá trình mang tính xã hội. Nó liên quan đến việc hiểu biết, điều chỉnh động lực xã hội và giải quyết các quan hệ quyền lực phức tạp. Người lớn thường có nhiều quyền lực hơn trẻ em. Ngoài ra còn có sự khác biệt về quyền lực giữa trẻ em với nhau, xét về mặt cá nhân hay theo nhóm tập thể. Do đó, cần phải nhận thức và giải quyết ổn thỏa những mối quan hệ quyền lực này khi trao cơ hội thật sự cho tất cả trẻ em, đặc biệt là những trẻ em thiệt thòi, để trẻ có thể thể hiện quan điểm và tác động tới kết quả.
- Ở nhiều quốc gia, trẻ em không được khuyến khích nói ra hoặc đặt câu hỏi với người lớn. Để có thể đóng góp hiệu quả vào các quy trình GS&ĐG, trẻ em cần được hỗ trợ và khuyến khích bình luận, phê bình mà không sợ bị trả đũa. Người lớn tham gia vào các sáng kiến thúc đẩy sự tham gia của trẻ em cần biết cách chấp nhận những bình luận này và phản hồi một cách tích cực và mang tính xây dựng.
- Trẻ em có thể sử dụng hiệu quả các công cụ có sự tham gia để thu thập và phân tích thông tin từ trẻ em và người lớn và biến họ thành các nhà nghiên cứu và đánh giá trẻ tuổi. Các công cụ này có thể cần được điều chỉnh cho phù hợp với các nhóm trẻ em khác nhau - ví dụ, trẻ em nhỏ tuổi, trẻ khuyết tật hay không biết đọc.

- Trẻ em gái và trẻ em trai ở các độ tuổi và hoàn cảnh khác nhau, khi được hỗ trợ và cung cấp thông tin, có thể chứng tỏ kỹ năng và sự tự tin rất tốt trong nghiên cứu, đánh giá và ghi chép tư liệu.
- Thông qua sự tham gia vào các quá trình GS&ĐG, cả trẻ em và nhân viên dự án đã đều được trao quyền.
- Chất lượng tham gia, cũng như phạm vi tham gia của trẻ em thường tăng đáng kể nhờ các quá trình GS&ĐG.
- Cam kết về GS&ĐG có sự tham gia cần được áp dụng vào hệ thống, cơ chế và công cụ GS&ĐG hiện có của tổ chức. GS&ĐG có sự tham gia mang lại cách đánh giá và học hỏi toàn diện hơn và đáp ứng tốt hơn nhu cầu và nguyện vọng của những người trực tiếp bị ảnh hưởng, với mục tiêu sau cùng là giúp các tổ chức có trách nhiệm hơn với trẻ em. Do đó, các tổ chức nên khuyến khích các phương thức sáng tạo để hỗ trợ trẻ em tham gia vào các quá trình GS&ĐG đối với tất cả các lĩnh vực có liên quan đến trẻ em.

Cô bé đang giới bức tranh vẽ những gì đã xảy ra khi nhà của cô ở Pakistan bị ngập lụt, khiến cô và gia đình bị mắc kẹt trong nhiều ngày.

6 TÀI LIỆU THAM KHẢO VỀ SỰ THAM GIA VÀ QUÁ TRÌNH GS&ĐG

Ackerman L, Feeny T, Hart J và Newmann J (2003). Hiểu và Đánh giá sự tham gia của trẻ em: Bình luận về tài liệu đương thời. Plan.

Hành động vì quyền của trẻ em (2009) ARC Resource Pack: Công cụ xây dựng năng lực để bảo vệ trẻ em trong và sau trường hợp khẩn cấp. Mô-đun 3: Thiết kế chương trình, Mô-đun 4: Tham gia và Hòa nhập.

Boyden J và Ennew J (1997) *Trẻ em là trọng tâm: Hướng dẫn nghiên cứu có sự tham gia cùng trẻ em*, Save the Children Thụy Điển.

The Concerned for Working Children (CWC) (2008) Trẻ em với tư cách là nhà nghiên cứu chính: Nghiên cứu dựa trên quyền do trẻ em thực hiện.

Dorning K và O'Shaughnessy T (2001) *Tạo không gian cho trẻ em tham gia: Lập kế hoạch cùng trẻ em đường phố ở Yangon, Myanmar*. Đối tác trong Phát triển – Tài liệu thảo luận của tổ chức World Vision. Trung tâm nghiên cứu của World Vision Úc.

Dynamix và Save the Children tại Wales (2003) Tăng cường hơn nữa. Công cụ thiết thực để kêu gọi trẻ em và thanh thiếu niên tham gia lập kế hoạch và tham vấn.

Estrella M và Gaventa J (1998) *Who Counts Reality? Tạm dịch: Ai đánh giá thực tiễn? Giám sát và đánh giá có sự tham gia: Bình luận về các tài liệu nghiên cứu*. Báo cáo nghiên cứu số 70 của IDS.

Feinstein C và O'Kane C (2008) *Tạm dịch: Bộ công cụ để nghiên cứu và đánh giá có sự tham gia của trẻ em, thanh thiếu niên và người lớn*, Save the Children Na Uy.

Feinstein C và O'Kane C (2008) *Tạm dịch: Các nguyên tắc đạo đức về sự tham gia của trẻ em phù hợp với đạo đức, có ý nghĩa và hòa nhập trong thực hành tham gia*, Save the Children Na Uy.

Feinstein C và O'Kane C (2008) *Tạm dịch: Cùng nhau tìm kiếm: Nghiên cứu đánh giá quá trình dựa trên đối thoại sẽ đơn giản hơn* Save the Children tại Na Uy.

Feinstein C và O'Kane C (2005) *Hướng dẫn dành cho người hướng dẫn sử dụng công cụ Spider: Một công cụ tự đánh giá và lập kế hoạch cho các sáng kiến và tổ chức do trẻ em lãnh đạo*, Save the Children.

Funky Dragon và Partnership Support Unit (2011) Trẻ em là nhà nghiên cứu. Resource Pack. Wales.

Horwath J và cộng sự (2011) *Hưởng ứng của chính bản thân: Thúc đẩy sự tham gia dự án hiệu quả do chính những thanh thiếu niên đã trải qua bạo lực thực hiện*. Hướng dẫn thực hành tốt thông qua đào tạo và phát triển. Trung tâm nghiên cứu Đông Nam Châu Âu, Đại học Sheffield, Đại học European Cyprus, Walsall Council, Viện Sức khỏe Trẻ em, Hi Lạp.

Hart J, Newmann J, Ackerman L và Feeny T (2004) *Tạm dịch: Trẻ em đang thay đổi thế giới của mình: Hiểu và đánh giá sự tham gia của trẻ em trong phát triển*. Plan.

Kirby P and Bryson S (2002) *Đo lường sự thay đổi kỳ diệu: Đánh giá và nghiên cứu trẻ sự tham gia của thanh thiếu niên vào việc ra quyết định công*. The Carnegie Trust.

Lansdown G (2013) *Hãy coi trọng chúng tôi! Hãy kêu gọi trẻ em khuyết tật tham gia vào các quyết định ảnh hưởng đến cuộc sống của họ*, UNICEF.

Lansdown G (2011) *Mọi trẻ em đều có quyền được lắng nghe: Tài liệu hướng dẫn của Ủy ban Quyền trẻ em Liên hiệp quốc, Bình luận chung số 12*, Save the Children.

Lansdown G (2003) *Năng lực phát triển của trẻ em*, Trung tâm nghiên cứu Innocenti của UNICEF.

Save the Children (2004) *Vậy là bạn muốn huy động trẻ em tham gia vào nghiên cứu? Bộ công cụ hỗ trợ sự tham gia có ý nghĩa và phù hợp với đạo đức của trẻ em trong nghiên cứu liên quan đến bạo hành trẻ em*. Save the Children tại Thụy Điển.

Save the Children (2003) *Vậy là bạn muốn tham khảo ý kiến của Trẻ em? Bộ công cụ thực hành tốt*. Liên Minh Save the children Quốc Tế.

Save the Children (2000) *Tạm dịch: Trẻ em và sự tham gia: Nghiên cứu, giám sát và đánh giá cùng trẻ em và thanh thiếu niên*.

Theis J (2004) “Đánh giá sự tham gia của trẻ em”, trong J Theis, *Thúc đẩy Phương pháp tiếp cận dựa trên quyền: Kinh nghiệm và ý tưởng từ châu Á và Thái Bình Dương*, trang 112-131. Save the Children tại Thụy Điển.

UNFPA (2004) *Bộ công cụ Lập kế hoạch, Giám sát và Đánh giá dành cho Quản lý Chương trình. Công cụ số 4: Sự tham gia của các bên liên quan vào quá trình Giám sát & Đánh giá*. Quỹ Dân số Liên Hiệp Quốc.

UNFPA (2004) *Bộ công cụ Lập kế hoạch, Giám sát và Đánh giá dành cho Quản lý Chương trình. Công cụ số 5: Lập kế hoạch và quản lý quá trình đánh giá*. Quỹ Dân số Liên Hiệp Quốc.

CHÚ THÍCH

¹ Lansdown G, (2004) "Criteria for the evaluation of children's participation in programming", in Early Childhood Matters No 103, *Young Children's Participation: Rhetoric or growing reality?* "Tiêu chí đánh giá sự tham gia của trẻ trong lập chương trình", trong Các vấn đề thời thơ ấu Số 103, *Sự tham gia của trẻ nhỏ: "Cách nói khoa trương hay thực tế đang phát triển?"* Bernard van Leer Foundation, trang 35-39

² Sự phát triển của các chuẩn mực về môi trường tham gia thu được từ nghiên cứu của Joachim Theis (2007), trong *Trẻ em là những công dân tích cực: Hướng dẫn về chính sách và chương trình - Cam kết và nghĩa vụ đối với quyền dân sự và sự tham gia với tư cách là công dân của trẻ em ở Đông Á và Thái Bình Dương*, Bangkok

³ Bình luận chung số 12, Quyền được lắng nghe của trẻ em, CRC/C/GC/12, Tháng 7 năm 2009

⁴ "Quyền trẻ em trong thực tế: Đo lường tác động của chúng tôi", hội nghị do Viện quốc tế về Quyền trẻ em và Phát triển (IICRD) tổ chức, 26-29 tháng 10 năm 2009, Whistler Canada

⁵ Ủy ban về Quyền trẻ em là một cơ quan quốc tế bao gồm 18 thành viên do các quốc gia bầu ra. Nhiệm vụ của Ủy ban là giám sát tiến bộ của các chính phủ trong việc thực hiện Công ước Liên hiệp quốc về Quyền trẻ em

⁶ Công ước Liên hiệp quốc về Quyền trẻ em, Bình luận chung số 12, Quyền được lắng nghe của trẻ em, CRC/C/GC/12, 2009

⁷ Một thế giới phù hợp cho trẻ em, Nghị quyết được Đại hội đồng Liên Hiệp Quốc thông qua năm 2002, A/RES/S-27/2

⁸ Công ước Liên hiệp quốc về Quyền trẻ em, Bình luận chung số 12, Quyền được lắng nghe của trẻ em, CRC/C/GC/12, tháng 7 năm 2009

⁹ Xem tài liệu "Hành động vì Quyền trẻ em" Mô-đun 4: Sự tham gia và Hòa nhập, Save the Children

¹⁰ Đánh giá theo chủ đề toàn cầu của Save the Children Na Uy về sự tham gia của trẻ em vào xung đột vũ trang, hậu xung đột và xây dựng hòa bình (2006-08), do Clare Feinstein và Claire O'Kane viết

BỘ CÔNG CỤ GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM

TẬP

1

Giới thiệu

Bộ công cụ này trình bày cách thức giám sát và đánh giá sự tham gia của trẻ em trong các chương trình, cộng đồng và toàn xã hội. Nó dành cho các nhà thực hành và trẻ em làm việc trong các chương trình có sự tham gia cũng như dành cho chính phủ, các tổ chức phi chính phủ, xã hội dân sự và tổ chức trẻ em mong muốn tìm kiếm giải pháp đánh giá và tăng cường sự tham gia của trẻ em trong xã hội.

Bộ công cụ gồm 6 tập

Tập 1: Giới thiệu cung cấp cái nhìn tổng quan về sự tham gia của trẻ em, cách thức xây dựng bộ công cụ và hướng dẫn vắn tắt về giám sát và đánh giá.

Tập 2: Đánh giá việc thiết tạo môi trường dựa trên tôn trọng và có sự tham gia của trẻ em cung cấp khung đo lường và các công cụ thực hành để đo lường sự tham gia của trẻ em trong cộng đồng và xã hội.

Tập 3: Phương pháp đánh giá phạm vi, chất lượng và kết quả sự tham gia của trẻ em cung cấp khung lý luận về sự tham gia của trẻ em và giới thiệu các tiêu chuẩn và bảng biểu để đo lường sự tham gia của trẻ em.

Tập 4: Hướng dẫn 10 bước giám sát và đánh giá sự tham gia của trẻ em xem xét sự tham gia của trẻ em, thanh thiếu niên và người lớn trong một quá trình. Tập sách này cũng bao gồm hướng dẫn xác định mục tiêu và các chỉ số đánh giá sự tiến bộ, phương pháp thu thập dữ liệu mang tính hệ thống, tài liệu hóa các hoạt động và phân tích kết quả thu được.

Tập 5: Công cụ giám sát và đánh giá sự tham gia của trẻ em cung cấp các công cụ có thể sử dụng khi làm việc với trẻ em, thanh thiếu niên cũng như các bên liên quan khác.

Tập 6: Kinh nghiệm, lời khuyên và khuyến nghị từ trẻ em và thanh thiếu niên do các thanh thiếu niên đã tham gia trong quá trình thử nghiệm công cụ này soạn thảo. Quyển này bao gồm hai phần riêng biệt: một dành cho người lớn và một dành cho trẻ em và thanh thiếu niên.

savethechildren.org.uk

Save the Children